

Efes

Emisiyoŋo n'awusunane íloblob a gubaarhu ni Pol adékne Aten, k'atéekin jamaŋo m'angune bim kúmbuuñaamo kúnsuuminno a gubaarhu Yensa.

Angu Pol afúr Aten k'adék baman bukooro b'aretuhne Efes. Miñireŋ na, kanda ayéjyej jamanku Efes mara aji asúumi Díino aŋoolinekinneh k'afúrum na adék ba Jerusalem. Banramay m'anfiyumne Yensa Jerusalem afak adék a akooroŋo n'adékirne fam imbi m'anfiyumne Yensa. Gampúti kaŋan kaŋan abecindeeniŋ jamméej k'anfaŋunum n'anfiyum Yensa. Angu Pol adékdek f'adék apút a bukoku Efes.

Jantenteŋ Gúloku Díino.

¹ Inini, a waato no údiigeeno
m'ahuyuhne Apolos agune Korant
Pol mumum hadéko gañane. Kanda
buru k'adékum a jakaamo alah
binaalo bi raafó k'adóorla f'adék
apút a bukooro b'aretuhne Efes.
Angu f'apútne Efes adék alahun
ñanfiyunku Yensa índukonj.....

⁸ Afúrumi na, Pol adék a jaameño
k'akawandineh jamaño a nintiku
Yensa. Galóbolob nip ni benihireñ.
Akomb bukawandinkinín a gubaarhu
maasayahu Díino k'amaja
gujellihinkinín maro h'alóbohne gu
marigen. Buruhu júunonj alallanj
gakawandinkeenigne na. ⁹ Kanda
ayikyik índukonj m'anguy a jaameño
nómár m'anlaal agofonj k'anfoy

búdomo ho Pol alóbne na. Angu immeren anḡay gujundinahinku balóbo a gubaarhu binaahu Umuyhintor a sígiḡu jamaḡo tu. F'ankombne bukaano nim Pol afúr a jaameḡo k'adék ba a foyeḡo no údiigeeno m'aretuhne Tiranus. Afak adooh ñanfiyunku Yensa ba na k'akawandinkeeniḡ. Na ganraḡahne bísiba bísiba ki Pol anwecayeh jamméeḡ ingi immeren a gubaarhu binaahu Umuyhintor.¹⁰ Nim Pol gakaanahne buruhu díineḡ anakaḡ. Angu Pol n'akanne nim m'angune Ñanyahud ingi índukoḡo mi guyroḡoḡne Ñanyahud m'angune resiyonku Asi immeren tu ampiren anyennehin Gúloku Umuyhintor.

(Acts 19:1, 8-10)

Angu buruhu júunonj alallanj Pol
akawandinkawandin jamaño a jaamenjo
manj na Efes.

Angu, índukonjo anfiyumfiyum Yensa kanda
Ñanyahudo jup anfoyfof Yensa. Angu Pol
pirendenj afak akawand jamaño a jaamenjo
k'adék a díg adúk, a foyenjo no údiigeeno
m'aretuhne Tiranus. Na gakawandne
m'anfiyumne Yensa Efes bísiba bísiba
k'anyik sembe a binaahu Yensa. Índukonjo
mees andékdek a foyenjo nómár
k'anyennehin Gúloku Díino. Angu buruhu
díinenj anakanj a foyenjo no Tiranus Pol
akawandinkawandin m'anfiyumne Yensa.
Afak atéekin mi fiyindenjenne Yensa
kúmbuuñaamo kúnsuuminno a gubaarhu

Yensa. Angu jamaño jup a bukoku Efes anyennehinne Gúloku Díino. Índukoño anfoyfoy Yensa, kanda índukoño anfiyum Yensa ki m'anfiyumne Yensa Efes anfanunum n'anyik sembe.

Jantenteñ Gúloku Díino.

¹¹ A gubaarhu Pol, Díino akankaan honjoñ ho wúur fégahadañ.

¹² Ayikyik índukoñ m'andooh bayaaho ba Pol amapunne k'andéker imbi ñanjébireño ingi mi fáguhonjo anruurne k'ammapundikeeniñ ingi bayaaho bámár. Kanda adékdek fo wúuro újebireño wola mu fáguhonjo aruurne gammapunem ingi bayakánam ajéb.

(Acts 19:11-12)

Angu Pol, n'agune úbuuñuraango,
úbuuñurahu Yensa, Díino anéerem sembe
k'apiren akaan tamaasereño. Ajébunjebun
jamaño jup afak afúnn fáguhongo imbi
índukongo. Afúnneeninfunn a gurethu Yensa
ki jamaño anjéb. Úfegen, fáguhongo
ampápájul mara Pol ingine úbuuñuraango.
Ampápájul mara aji Pol atéekineenin
k'anfúr a jamméejenku jamaño a gurethu
Yensa, aññantay anfúr.

Kanda a bukoku Efes, ayikyik índukongo mi
fiyindenegenne Yensa m'anrif búfunnhu
fáguhongo imbi jamaño. Anyéjyej fáguhongo
k'anfúr a gurethu Yensa, kanda immeren
ñambúuñurahu Yensa giren. Immeren
fiyindenegen Yensa kanda anyéjyej kara
ampiren anfúnn fáguhongo a gurethu Yensa.
Inini jantenten Gúloku Díino a gubaarhu

h'awusunane imbi immeren.

¹³ A waato nómar ayikyik *Ñanyahud
índukonj m'andékineh búfunnhu
fáguhoño f'anruurne jamaño. Agida
immeren ñanfiyunku Yensa giren,
kanda gurethu Umuyhintor Yensa
gandoone k'anfúnn fáguhoño
f'anruurne jamaño. Immeren ii,
gampúti anyéj wúuro mu fáguho
aruurne, «A gurethu Yensa mu Pol
akawandahne íyejen úfur arinku
ummu!» Nim gankaanahne. ¹⁴ Agida
m'ankaanahne nim, immeren
índonkay ímákila ingi inak. Bááhánin
gurethinem Sákewa. Úmár ulaamer
úduk imbi alimaamanku Ñanyahudo.
¹⁵ Ayikyik bísiba b'andék búfunnduku
údiigeen úduk mu fáguh aruur. Angu

bampúti banlóbi n'anlóbohne,
fáguho ayéjeeniŋ:

- Me ípápájul Yensa ingi Pol, kanda
ninkinan pájiironuŋ. Ninkinan,
uguyenŋe hantaŋ?

¹⁶ Nim fáguho alóbine imberenku
Sákewa. Angu balóbeeniŋ nim
údiigeeno ahubeeniŋ
k'arumulineeniŋ dáde k'adújeeniŋ
fanfaŋ alah bayakánin afac tu
k'afanánaheeniŋ na. Angu angír
anfúr a dígo nómár ingi
badúmbulahooro. ¹⁷ Angu balóbo
bámár a gubaarhu h'ayikne
imberenku Sákewa, apaspas dáde a
bukoku Efes imbi Ñanyahudo ingi mi
guyronŋe Ñanyahud. Angu

banyennehini hómár jamaño
ambenuh k'ankomb gúbuuñahu
gurethu Yensa dáde. (Acts 19:13-
17)

Úfegen, ayikyik jamaño jup m'ansíiba
buyikhu sembe a gúbidhu honjhu fáguhonjo.
Imberenku Sákewa anféfeg ni Pol ayikne
sembe búfunnhu fáguhonjo f'anruurne
jamaño a gurethu Yensa. Angu immeren
mees ansíibáásiib sembenjo nómár imbi
fáguhonjo, ki aji anlóbi ingi fáguhonjo,
fáguhonjo ankankáneh h'antéekineeniḡne.
Aji anyiki sembenjo nómár jamaño
ambúuñaháneeniḡ dáde. Immeren
síibaaraḡaḡ bújebunku jamaño, síibaaraḡaḡ
ki jamaño ambúuña Díino. Immeren,
h'ansíibane, ansíibáásiib k'anyik sembe a
gúbidhu honjhu fáguhonjo ki jamaño

ambúuñaheeniṅ.

Angu hómár súumuroṅ Díino. Gúmár
akanne abénben údiigeeno mu fágúho
aruurne amaleeniṅ f'adék adújeeniṅ
k'arohálineeniṅ imbi jamaṅo.

Úpájulenṅ, a bukoku Efes jamaṅo jup
gankaanakaan honjhu fáguhonṅo. Hafaaso
ingi jamaṅo m'anjuuberehne anlabalaba.
Aji wúuro jébireṅ andékirem a gufaaso,
mbaṅ imbi m'ajuuberehne ki úmár aning a
liibárhinem k'atéekinem h'akanne banéro
bámár alaham ingi h'añantane akaan
k'ajéb. Aji wúuro pokundonṅ úduk adék imbi
m'ajuuberehne k'adóolurom wúuro úmár.
Jamaṅo gandékedek imbi m'anjuuberehne
ki immerenṅ antéekineeniṅ h'anñantane
ankaan ki hójondonṅ dalaheeniṅ. Angu

ujuubero, aninghineh a liibárhinem
k'atéekinem sadaan n'añantane afúnn ingi
h'añantane akaan.

Ikaanumi, h'awusunane Efes amímiir ingi
h'anane guwusunajo a waato inno nanka.
Ininkaman, aji ayiki bumahu balojo,
jamaño neerañ gakaanahne? Gandékedek
imbi ñantaalibeño, gandékedek imbi
indikaamo k'anyiceeniñ. A gúbidhu
fáguhoño gandékehne k'ampiren anfanána
ekipo adúko. Jamanku nanka ammímiir ingi
jamanku Efes. Kanda a bukoku Efes, fo Pol
atéekineeniñ kúmbuuñaamo kúnsuuminno a
gubaarhu Yensa, índukoño anfiyumfiyum
Yensa. Kanda m'anfiyumne Yensa, neerañ
gankanne? Hoge m'anfiyumne Yensa anpak
anfiyum honjhu fáguhoño? Wówo. Nim
giren.

Jantenteŋ Gúloku Díino a gubaarhu ho
ñanfiyunku Yensa ankanne.

¹⁸ Angu a bukooro búmár ñanlabahi
anfiyum Yensa k'andékireh
antéekineh Polonj bálápuro
b'anekaanerne. ¹⁹ Ñanlabahi
m'anekaanerne báháro anyennehin
k'andoohoroh líberenkinin
n'anekaanumahne báháro andak
andooh k'anjakálin a sígihu
barumuno. Angu f'antébne ámárán
nip ampájul maro aji ininkaman
gujuliyaher, bakodiŋo bámár
apútoyer kodiforo wuuliyen
jamaŋinak ingi haala. ²⁰ Angu
n'ankanne nim gúloku Umuyhintor
apas dáde k'amapun jamaŋo ingi
sembe.

(Acts 19:18-20)

Angu, guliho m'anfiyumne Yensa Efes andékdek imbi Pol k'antéekinem bálápuro b'ankaanaherne fam. Ankúbulkubul jamméejenkinin imbi Díino k'antéekin Díino ingi Pol mara ambénben honjhu fáguhongo.

Gunakiino, andoodooh honjojonku fáguhongo h'anyikne k'anñuf. Ñanlabahi m'ankaanerne báháro andooh líberenkinin k'anñuf a sígihu jamaño nip. Úfegi, aji uñufi honjojonku fáguhongo h'oyikne ujellihin jamaño ingi Díino mara marigeno úbenben honjhu fáguhongo.

Nanka Afrik, índukoño m'anfiyumne Yensa andoodooh safirenkinin k'anñuf k'anjellihin Díino ingi jamaño mara ambénben honjhu fáguhongo. Inini, anfiyumfiyum Díino bareñ.

Angu Gúloku Díino ayéj a gubaarhu ni
jamanku Efes anñufne líberenkinin,
ayéjyej:

« Angu n'anianne nim gúloku Umuyhintor
apas dáde k'amapun jamaño ingi sembe.»

Angu aji jamaño anfégi mara m'anfiyumne
Yensa anfiyumfiyum Yensa bareñ,
ambénben honjhu fáguhonjo k'anfiyum
Yensa bareñ, aji jamaño anfégi hómár imbi
mintor, Gúloku Díino, binaahu Yensa
ayikhineh sembe nanka.

Kuku ufiyum Yensa ba bareñ. Buku ufiyum
Yensa, k'ufak ufiyum honj a gúbidhu
fáguhonjo. Wówo, kuku ufiyum Yensa ba
bareñ. K'ímmiironj ingi jamanku Efes
m'anñufne líberenkinin no báháro.
K'ímбенонj fereñ honjon honjon h'agune a

gúbidhu fáguhonjo.

Jantenten Gúloku Díino.

²³ Afúrumi na, ni ñanlabahi
ankombne butifhu binaahu
Umuyhintor a bukooro búmár,
hómár anay gugulumbinku bukooro
nip. ²⁴ Úpájulen, ayikyik údiigeen
úduk m'aretuh Demeteriyus. Úmár
kodiforo gajóoninehne k'ajuliyah.
Agida ñammi Efes anyikyik díin
adikaam n'aretuh Aretemis. Angu
gúduk Demeteriyus afaañ kódigo
k'ammíir ingi dígo k'anramunahne
Aretemis. Demeteriyus ingi
ñandóolhánom anyik na bakodiño
jup a gubaarhu n'anjuliyahne
ñononjo ñ'anfiline. ²⁵ K'angu

Demeteriyus ahuyum
m'anjóoninehne kodiforo pur
k'andéker anrah. Afak ahuyor
índukoŋo m'ammírne doho. Banrahi
ayéjeeniŋ:

- Ninkinan, eke mintor a gubaarhu
dohoŋo n'índoolhoŋne
ginyikunkoŋne bakodiŋo? ²⁶ Inini,
ikaanumi úfegenfeg wola
uyennehinenyennehin ho kódiigeeno
kotinno k'aretuhne Pol akaanahne.
Pol gajellihinejellihin jamaŋo maro
h'enfilhoŋne díin girenŋ. Nim
galóbohne jamaŋo f'adék
aŋoosuneeniŋ a binaahintor. Nim
gayéjne m'angune nanka Efes ingi
anaman nip m'angune resiyonku Asi
fo ñanlabahi andak andóm

gunanaam ²⁷ ki gujuliyahintor dadék.
Te dapuñ dohohintor ba bareñ.
Ingah! Adék apuñhuneh gurethu
dígo k'enramunkoñe dínkintor
Aretemis. Agida Aretemis afufuuh
dáde. Inini, aji mintor ímbennoonuñ
Pol h'akaanahne, bafuku Aretemis
ataahálaháneh. Agida jamaño
m'angune a resiyonku Asi nip ingi
duniyaño nip udikaamo m'aretuhne
Aretemis ganramunahne iniman ni
mintor inramunkomoñe.

²⁸ Nim Demeteriyus alóbne dam.
K'angu jamaño m'angune na
añuumul dáde k'ampeegeh anyéjeh:

- Aretemis, no Efes! Aretemis, no
Efes!

K'angu anjoolinkineh ampeeje
gúlobo úngonduko.

²⁹ Bampeeji nim índukoŋo
anyennehin k'anjah k'angu jinango
apas tu a saariŋo. K'angu jamango tu
añuumul dáde ingi Polon. Angu
andék anlah údiigeeno m'aretuhne
Gayus ingi úduk m'aretuh Arisatak.
Immeren Masedon ganfúruntné
k'ankokayer ingi Pol. Banlaheeniŋ
ambááheeniŋ ankokay ingi timango
jup ba a tiribino no teyatáro. ³⁰ Pol
mees atifeeniŋ. Agida n'asíiba balób
ingi immeren kanda bapúti
ñanfiyunku Yensa andoyaham maro
dajóon k'akaan nim. (Acts 19:23-
30)

¹ Bamiñilay, burumo búmár asooniya
a bukoku Efes. F'asooniyane Pol
ahuyum ñanfiyunku Yensa
k'abecindeeniñ jamméej a gufiyunku
Yensa. Angu babollay adék
aduwareeniñ k'adék akok bi
resiyonku Masedon. (Acts20:1)

Angu, burumo basooniyay, Pol ajógun
m'anfiyumne Yensa Efes k'abecindeeniñ
jamméej a gufiyunku Yensa. Marigeno,
butifilinku Yensa Efes aléerhineh, kanda Pol
apápájul mara Díino anékineeniñ sembe a
hafitenkinin k'anlah binaahu Yensa alij.
Baduwareeniñ mees, Pol abénneeniñ k'adék
bi resiyonku Masedon. Kanda Pol
aramunramun Díino a gubaarhu dayrahu

Yensa m'angune Efes. Fam, anaman
jamaŋo nip m'angune Efes anramunramun
hafaaso ingi fáguhoŋo. Kanda inini, ni
jamanku Efes anyennehinne kúmbuuñaamo
kúnsuuminno a gubaarhu Yensa, inini
ayikyik jamaŋo jup m'anfiyumne Yensa.
Inini, buruhu k'anramun hafaaso ingi
fáguhoŋo, anramun Díino bareŋ. Anramun
Díino mara akafarikafari jínubonkánin nip
n'anfiyumne Yensa.

Angu Díin akaan ki h'awusunane Efes aguy
nanka. Díin akaan ki jamaŋo jup nanka
anfiyum Yensa, ki dayrahu m'anfiyumne
Yensa nanka ayik sembe iniman n'ayikne
sembe Efes.